

Overweging 10 februari 2013

Goed genoeg

Lezingen: Jesaja 6, 1-8; 1 Korinthiërs 15, 1-11; Lucas 5, 1-11.

Misschien ligt het wel voor de hand om bij de overweging uit te gaan van dat wonderlijke gebeuren in het evangelie. In het centrum van de tekst lezen we hoe Simon gevraagd wordt naar het diepe te varen en de netten uit te werpen. Hij doet het, ondanks het gegeven dat hij de hele nacht niets gevangen heeft. Maar nu is de vangst overvloedig, zodat ook de boot van de collega's overvol is. Spectaculair natuurlijk.

Het evangeliegedeelte dat we gelezen hebben, is een soort drieluik. Jezus die in een bootje onderricht geeft, de wonderbaarlijke visvangst en de roeping door Jezus van de vissers. De aandacht wordt getrokken door wat het meeste ontzag inboezemt, het middenpaneel met die enorme vangst. Maar de betekenis ervan wordt gegeven door de zijpanelen.

Het eigenlijke wonder ligt dus misschien wel ergens anders. Wanneer zij terug aan wal komen, wordt er immers met geen woord meer over de vangst gerept. Integendeel, zij kijken er niet meer naar om, zij laten alles achter en volgen Jezus. Maar tegen Simon in het bijzonder wordt gezegd dat hij voortaan visser van mensen zal zijn.

Dat het in de tekst van Lukas om iets anders gaat dan om het wonder van de vangst, hebben de samenstellers van het lectionarium ook goed begrepen. We lezen drie verhalen die een gemeenschappelijk kenmerk hebben. In elk van de drie is sprake van een wonderlijke gebeurtenis die betrekking heeft op een persoon die een roeping ontvangt en bij alle drie de personen zien we een vergelijkbare reactie.

In het eerste verhaal lezen we over de roeping van Jesaja tot profeet. In een visioen ziet hij de Eeuwige op een troon, omringd door serafijnen. Hij wordt door ontzag bevangen en realiseert zich dat hij een mens met onreine lippen is. Dit gegeven loopt al vooruit op zijn roeping tot profeet. Een profeet wordt immers verondersteld de woorden en bedoelingen van de Heer zuiver over te brengen op het volk. Zijn lippen worden aangeraakt door een engel van de Heer en hij wordt gereinigd. Dit geeft hem het vertrouwen om op de uitnodiging van God in te gaan. Hij wordt een groot profeet.

In de tweede lezing is Paulus aan het woord. In eerste instantie lijkt het erop dat hij zichzelf nogal sterk poneert. Ik ken nogal wat mensen die Paulus een beetje opgeblazen en hoogmoedig vinden. Toch is hij dat niet. Ook hij is als leraar van de volken een profetisch en geïnspireerd mens. Hij vertelt over zijn eigen roeping. Hij begint te zeggen dat hij alles wat hij verkondigt, zelf van overlevering heeft ontvangen. Hoe Christus na zijn verrijzenis verschenen is aan de leerlingen, ten eerste aan Kefas, Petrus. En als laatste aan hem, de christenvervolger. We kennen het verhaal van de bekering van Paulus op de weg naar Damascus. Door de ontmoeting met de Heer wordt Paulus totaal van zijn stuk gebracht. In de tekst hier noemt hij zich de geringste van de apostelen. Desondanks verkondigt hij het evangelie. Alleen door Gods genade is hij wat hij is. Niet hij predikt, maar de genade in hem. Dat laat geen ruimte voor valse bescheidenheid, netzomin als de roeping van Jesaja hem ruimte laat voor alleen maar aangename woorden. Beiden zeggen wat gezegd moet worden. Niet op eigen gezag, maar op het gezag van de Heer zelf die door zijn Geest in hen werkzaam is. Zo is Paulus een pilaar van het christendom geworden. De begenadigde misgeboorte.

In de evangelietekst is het Simon, de latere Petrus, die door de enorme vangst ineens zich realiseert wie hij eigenlijk in zijn boot heeft. En de gebeurtenis waardoor hij zich dat realiseert is tegelijkertijd de metafoor voor de opdracht die bij zijn roeping hoort. Ook hij wordt in eerste instantie overdonderd en geconfronteerd met wie hij in zijn eigen ogen is. Het "ga weg van mij" van Simon is echter precies de opening waardoor Christus hem nabij komt. Zijn deemoediging opent de mogelijkheid voor zijn roeping en taak. Om mensen in geloof bijeen te brengen en te behouden. De rots waarop Christus zijn kerk wil bouwen.

Drie mensen die van zichzelf helemaal niet zo'n hoge pet op hebben. Die eerder onzeker zijn en zich niet in staat voelen te doen wat van hen gevraagd wordt. En dat is nu juist zo bemoedigend voor ons. Het betreft niet mensen die geroepen zijn tot hun taak omdat ze zo geweldig waren. Op het moment van hun roeping hadden ze zich helemaal nog niet ontwikkeld tot hun latere statuus. Zij worden maar wie ze zijn doordat zij zich openen voor het onverwachte en het onbekende. Zij blijven niet opgesloten zitten in hun rol, maar laten zich, onzeker en wel, openen voor wat zij kunnen zijn. Niet op eigen kracht, maar door Gods genade.

Van deze verhalen kunnen we een aantal dingen opsteken:

De ontmoeting met God is ook altijd een confrontatie met jezelf.

Door die ontmoeting kijk je ineens met andere ogen naar jezelf. We herkennen dat vast wel. Je bent in je oudste kleren in huis bezig en er wordt gebeld. De pastoor staat voor de deur. Wat goed genoeg was voor het werk in huis ziet er ineens anders uit. Je kijkt ineens met andere ogen naar jezelf. Bij Jesaja zie je hetzelfde gebeuren. Onder de blik van God ziet hij zich ineens als iemand met onreine lippen. Paulus als de vervolger en misgeboorte. Petrus als een zondig mens. Hun vanzelfsprekende rol van huisvader en ambachtsman, van geleerde en van visser wordt door de ontmoeting met God opengebroken. Door deze manier van met andere ogen naar zichzelf kijken zien zij in de eerste plaats hun beperkingen. Zij zien niet in zichzelf wat God in hen ziet, maar door die andere blik wordt wel de vanzelfsprekendheid van hun rol opengebroken. En ontstaat er de mogelijkheid voor een nieuw zicht op hun werkelijkheid en een nieuw inzicht in henzelf.

Daarnaast laten de verhalen ons zien dat God echte mensen roept. Hij heeft mensen nodig van vlees en bloed. Met hun makken en hun mogelijkheden. Wat zou de werking van Gods genade in ons zijn, wanneer we allen briljant en volmaakt waren? Eerder in deze eerste Korinthebrief schrijft Paulus in het eerste hoofdstuk: "denk eens aan jullie roeping, niet velen waren wijs, niet velen machtig of van hoge afkomst". Als er alleen voorname, wijze en machtige mensen geroepen zouden zijn, gaan de verhalen niet over ons. Terwijl de roepingsverhalen juist wel ook over ons gaan en moeten gaan. **Wij** worden aangesproken en geroepen. Het gaat vandaag om **ons** antwoord. Wat zeggen **wij** in de ontmoeting met de Heer? Zonder onze inzet en zonder ons geloof in de blijde boodschap valt het Woord van de Eeuwige stil. Wordt het in onze samenleving niet meer gehoord. Klinkt het niet langer in de gemeenschap van mensen. En dan gaat het er niet om of we dat woord in het Grieks of Hebreeuws correct kunnen uitspreken, of als machtswoord kunnen opleggen, of als een elitaire boodschap voor de happy few presenteren. Het moet alledaags, verstaanbaar mensenwoord zijn, doorgeest door de levenservaring van echte mensen. Dat maakt indruk en dat is geloofwaardig.

En er is nog een derde aspect:

Wanneer Augustinus het evangelieverhaal zou lezen, zou hij daar een mooie uitleg aan geven. Ik denk ongeveer als volgt.

Het bootje waar Jezus in gaat zitten is de kerk die op het water van de wereldgeschiedenis met al zijn wisselingen en onzekerheden drijft. Het is in de ruimte van de kerk dat Christus zijn boodschap verkondigt. En vanuit de kerk klinkt het voor ieder die horen wil. Maar om de boodschap vruchtbaar te laten zijn moet je niet aan de oppervlakte blijven. Je moet het diepe in durven gaan. Waar de leerlingen zelf niet in staat zijn om vruchtbaar en succesvol te zijn, lukt hun dat wel met de aanwezigheid van Christus in hun midden en ook alleen maar dankzij die aanwezigheid. Zonder Hem tasten zij in het duister, de nacht, maar met Hem is het dag geworden en zien zij helder. Christus onthult voor hen mogelijkheden die zij zelf niet waarnemen. Zo kan het woord dat Christus tot hen spreekt overvloedig vrucht dragen.

Je zou dus kunnen zeggen dat Jezus in de diepte kijkt, onder de oppervlakte. Onder de oppervlakte van de werkelijkheid en onder de buitenkant van mensen.

Jezus ziet meer in Simon dan hijzelf ziet. Onder de oppervlakte van de stamelende visser ziet Jezus de rots waarop hij zijn kerk wil bouwen. Niet eens zo'n super solide rots, maar

een die wankelt en soms verraderlijk blijkt. Geen perfecte rots, maar wel goed genoeg, juist in zijn imperfectie. Het is een menselijke rots. Deze manier van kijken nodigt ons uit om anders naar onze medemensen te kijken. Namelijk als mensen waarin God tot uitdrukking wil komen. Als mensen waarover altijd meer te zeggen valt dan wat aan de oppervlakte zichtbaar is. Het nodigt ons uit om met de ogen van Jezus naar onze naasten te kijken. En dan zien we andere dingen!

Als leerlingen van Jezus worden wij ook uitgedaagd om onder de oppervlakte van ons bestaan te kijken. Om onder de oppervlakte van onze persoonlijke en gezamenlijke werkelijkheid de mogelijkheden van hoop en toekomst te zien. Om voorbij de uitzichtloosheid nieuw perspectief te zien. Zelfs om heilstekenen te zien in de dieptestructuur van ons bestaan, zodat ons leven niet vergeefs en zinloos is.

Ik denk dat dat zowat het moeilijkste is om als mens te doen. Dat lukt ons ook niet wanneer we alleen maar met onze eigen ogen naar ons mensenbestaan kijken. Maar wel wanneer we het in het licht van Christus bezien en er met de blik van Christus naar kijken. Hij immers heeft ons bestaan opengebrouwen naar nieuwe en onbekende mogelijkheden. Durven we daarop te vertrouwen? Durven we door de schamelheid naar de volheid te kijken en daarin te groeien tot de volheid van de Christus?